

Βελτίωση ανταγωνιστικότητας
= Να ρυθμίσει το εμψυχιστικό του 100% του
αγοραζομένου

Γ.3

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥ 1990

1. Το κεντρικό ερώτημα είναι ποιά είναι τα γενικά πλαίσια της οικονομικής στρατηγικής και ποιοί οι στόχοι - τελικοί και ενδιάμεσοι - της οικονομικής πολιτικής.

Η Κυβέρνηση δεν έχει θέσει συγκεκριμένους στόχους ούτε καν έχει κάνει ιεράρχηση μεταξύ των πολλών επιθυμητών στόχων της οικονομικής πολιτικής, που εκτός από τη μείωση των ελλειμμάτων του δημόσιου τομέα, πρέπει να περιλαμβάνουν τη μείωση του πληθωρισμού και του ελλείμματος του ισοζυγίου πληρωμών, την αύξηση του εθνικού εισοδήματος και τη δικαιότερη κατανομή του, την αύξηση της αποταμίευσης και των επενδύσεων, την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, τη μείωση της ανεργίας, και γενικώτερα την προώθηση του εκσυγχρονισμού και της αναδιάρθρωσης της ελληνικής οικονομίας.

2. Βραχυχρόνια η πραγματοποίηση όλων αυτών των στόχων δεν είναι ταυτόχρονα δυνατή. Υπάρχει επομένως ανάγκη ιεράρχησης, και συγκεκριμενοποίησής τους με τον προσδιορισμό ποσοτικών στόχων, ώστε να είναι δυνατό να γίνει η επιλογή του προσφορότερου συνδυασμού μέτρων πολιτικής που θα είναι συνεπή μεταξύ τους και με τους στόχους που θα έχουν τεθεί.

3. Η ύπαρξη ενός αξιόπιστου προγράμματος οικονομικής πολιτικής με συγκεκριμένους στόχους και μέσα πολιτικής είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την αποκατάσταση κλίματος εμπιστοσύνης στην οικονομία. Τίθεται επομένως το ερώτημα ποιά είναι η οικονομική στρατηγική που προτείνει η Κυβέρνηση, ποιά η ιεράρχηση των στόχων και ποιά τα μέσα οικονομικής πολιτικής για την επίτευξη των στόχων.

4. Φυσικά δεν αρκούν τα φοροεισπρακτικά μέτρα που πήρε η Κυβέρνηση για να τεθούν υπό έλεγχο οι οικονομικές εξελίξεις και να κερδηθεί η εμπιστοσύνη των οικονομικών φορέων. Έχει κανείς την εντύπωση πως η Κυβέρνηση υποτιμά τα προβλήματα της οικονομίας. Δεν έχει την ικανότητα να επεξεργασθεί κατάλληλα μέτρα πολιτικής και να τα εφαρμόσει και αναζητεί τη λύση μέσω της ψήφισης γενικών "αναπτυξιακών" νόμων, που καμιά λύση δεν δίνουν στα άμεσα οικονομικά προβλήματα. Για το λόγο αυτό η Κυβέρνηση δεν έχει πείσει ότι ελέγχει τις εξελίξεις και ότι είναι σε θέση να αναστρέψει την καθοδική πορεία της οικονομίας.

5. Αναμφισβήτητα, κεντρική επιδίωξη πρέπει να είναι η συνέχιση των προσπαθειών για τη μείωση του ελλείμματος του δημόσιου τομέα. Απαραίτητη προϋπόθεση για να τεθούν υπό έλεγχο τα ελλείμματα του δημόσιου τομέα σε μόνιμη βάση είναι να σταθεροποιηθεί το ύψος του δημόσιου χρέους σε σχέση με το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν. Παίρνοντας υπόψη τη δυναμική των δημόσιων ελλειμμάτων και του δημόσιου χρέους, ο μόνος τρόπος για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός μεσοχρόνια είναι να περιορισθεί όσο γίνεται πιο γρήγορα το "πρωτογενές δημόσιο έλλειμμα" (το έλλειμμα μετά την αφαίρεση των δαπανών για τόκους και χρεολύσια).

6. Με βάση τις πιο πάνω παρατηρήσεις τίθεται το ερώτημα αν ο προϋπολογισμός που κατέθεσε η Κυβέρνηση για το 1990 είναι συνεπής με το στόχο αυτό. Δεύτερο συναφές ερώτημα είναι αν ο στόχος που έθεσε η Κυβέρνηση για τον περιορισμό του συνολικού ελλείμματος του δημόσιου τομέα στο 10% του ΑΕΠ μέχρι το 1992 είναι ρεαλιστικός.

Σχετικά με τον Προϋπολογισμό του 1990, η Κυβέρνηση έχει θέσει ως στόχο τη μείωση των καθαρών ελλειμμάτων του Γενικού Προϋπολογισμού του Κράτους από 18% του ΑΕΠ το 1989 σε 16% του ΑΕΠ το 1990 (βλ. Πίνακα 4.1 Εισηγητικής Εκθεσης Προϋπολογισμού). Η πραγματοποίηση όμως του στόχου αυτού δεν φαίνεται να είναι δυνατή.

Τα πρόσφατα δημοσιονομικά μέτρα δεν αντιμετωπίζουν τις βασικές αιτίες ύπαρξης των δημοσιονομικών ελλειμμάτων. Υπάρχει η εκτίμηση ότι τα φορολογικά έσοδα (ιδιαίτερα από το ΦΠΑ στις εισαγωγές και την προβλεπόμενη είσπραξη φόρων παρελθόντων ετών) είναι υπερεκτιμημένα κατά 100 δισ. δρχ. ή 1% του ΑΕΠ περίπου. Τα φορολογικά έσοδα θα μπορούσαν να αυξηθούν με μια επιτυχημένη πολιτική απέναντι στη φοροδιαφυγή. Αυτό προϋποθέτει την ανατροπή ενός στρεβλού και πολύπλοκου συστήματος φορολογικών απαλλαγών. Απαιτείται επίσης καθιέρωση αποτελεσματικότερων τεκμηρίων διαβίωσης για τον αντικειμενικό προσδιορισμό των εισοδημάτων και δραστηριοποίηση των φορολογικών υπηρεσιών.

Τα μέτρα της Κυβέρνησης για την περιστολή της φοροδιαφυγής είναι ανεπαρκή αν όχι ανύπαρκτα. Γιατί βέβαια δεν αντιμετωπίζεται η φοροδιαφυγή μόνο με την εισαγωγή ταμειακών μηχανών.

Η εμπειρία των τελευταίων δύο ετών δημιουργεί επίσης σοβαρές αμφιβολίες για τη συγκράτηση των δημόσιων δαπανών.

Είναι πιθανή μια υπέρβαση δαπανών της τάξης των 100 δισ. το 1990. Επομένως, πρέπει να αναμένεται ότι, στην καλύτερη περίπτωση, το καθαρό έλλειμμα του Γενικού Κρατικού Προϋπολογισμού θα παραμείνει και το 1990 στο 18% του ΑΕΠ.

Η Εισηγητική Έκθεση του Προϋπολογισμού δεν δίνει προβλέψεις για τις δανειακές ανάγκες των ΔΕΚΟ και τα ελλείμματα των διαχειριστικών ελλειμμάτων του Δημοσίου. Σύμφωνα με ορισμένες εκτιμήσεις τα ελλείμματα αυτά (ιδιαίτερα στους ασφαλιστικούς οργανισμούς) θα πρέπει να είναι της τάξης των 2 - 3 ποσοστιαίων μονάδων ως προς το ΑΕΠ. Επομένως οι συνολικές δανειακές ανάγκες του δημόσιου τομέα θα αυξηθούν το 1990 σε 20 - 21% του ΑΕΠ, έναντι 19% το 1989.

Τούτο σημαίνει ότι ο στόχος της Κυβέρνησης για περιορισμό του καθαρού ελλείματος του δημόσιου τομέα σε 10% του ΑΕΠ μέχρι το 1992 δεν είναι εφικτός.

7. Υπάρχει σοβαρή ανησυχία επίσης για τις εξελίξεις στον πληθωρισμό και το ισοζύγιο πληρωμών. Σχετικά με τον πληθωρισμό, ο δείκτης τιμών καταναλωτή αυξήθηκε σε 22% στο δωδεκάμηνο Ιουνίου 1989 - Ιουνίου 1990 από 14,8% που ήταν στη διάρκεια του 1989. Οι προοπτικές φαίνεται να είναι δυσμενείς για τους λόγους που έχουν εξηγηθεί. Το ερώτημα είναι ποιός είναι ο στόχος της Κυβέρνησης για τον πληθωρισμό και τι μέτρα προτίθεται να πάρει για να ελέγξει τις εξελίξεις;

8. Ανησυχητικές είναι και οι εξελίξεις στο ισοζύγιο πληρωμών. Το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών στο τετράμηνο Ιανουαρίου - Απριλίου 1990 έφθασε τα 2.527 εκατ. δολάρια (έναντι 885 εκατ. δολλαρίων την αντίστοιχη περίοδο του 1989). Ηδη τα συναλλαγματικά διαθέσιμα (χωρίς το χρυσό) μόλις ξεπερνούν τα 2 δισεκ. δολάρια και έχουν μειωθεί επικίνδυνα σε σχέση με το Δεκέμβριο του 1989, παρά το γεγονός ότι ο καθαρός εξωτερικός δανεισμός του δημόσιου τομέα στο πρώτο τετράμηνο του 1990 έφθασε τα 1.124 εκατ. δολάρια. Η Κυβέρνηση δεν είναι σε θέση να ελέγξει τις εξελίξεις και η εικόνα του ισοζυγίου πληρωμών θα χειροτερεύσει τους προσεχείς μήνες.

Οι βασικές αιτίες της χειροτέρευσης του ισοζυγίου πληρωμών πρέπει να αναζητηθούν όχι μόνο στα διευρυνόμενα ελλείμματα του δημόσιου τομέα αλλά και στη διάβρωση της ανταγωνιστικότητας των προϊόντων μας. Σύμφωνα με ορισμένες εκτιμήσεις, η ανταγωνιστικότητα των ελληνικών εξαγωγών, με

βάση το κόστος παραγωγής στη βιομηχανία έχει μειωθεί σωρευτικά ανάμεσα στο τελευταίο τρίμηνο του 1987 και στο πρώτο τρίμηνο του 1990 κατά 25% περίπου σε σχέση με τους κυριότερους εμπορικούς μας εταίρους. Το κρίσιμο ερώτημα επομένως είναι τι σκοπεύει να κάνει η Κυβέρνηση για την αποκατάσταση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών προϊόντων στις διεθνείς αγορές και στην εσωτερική αγορά; Η διολίσθηση της δραχμής με το ρυθμό που γίνεται σήμερα δεν είναι βέβαια ικανή να αντιμετωπίσει το πρόβλημα αυτό.

9. Οι οικονομικές ανισορροπίες αντί να αμβλύνονται, οξύνονται. Και το χειρότερο, αυξάνεται η απόσταση που χωρίζει την ελληνική οικονομία από τις οικονομίες των λοιπών χωρών της Κοινότητας. Τα δημόσια ελλείμματα στις χώρες της Κοινότητας το 1990 προβλέπεται ότι θα είναι κατά μέσο όρο γύρω στο 3 - 3 1/2 % του ΑΕΠ, και η μέση αύξηση των τιμών στο δωδεκάμηνο Μαρτίου 1989 - Μαρτίου 1990 ήταν 5,4%.

Η Ελλάδα βρίσκεται σε αδυναμία να παρακολουθήσει τις εξελίξεις που συντελούνται στο ευρύτερο ευρωπαϊκό χώρο και να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει ως μέλος της ΕΟΚ.

Η Κυβέρνηση, πολύ σωστά, δηλώνει πως πρέπει να αποφευχθεί η δημιουργία μιας Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης στα πλαίσια μιας Ευρώπης πολλών ταχυτήτων. Κάτι τέτοιο όμως προϋποθέτει μεταστροφή των τάσεων που επικρατούν στην οικονομία και προώθηση της σύγκλισης της οικονομίας μας προς εκείνη της ΕΟΚ. Τα χρονικά όρια έχουν στενέψει και η Κυβέρνηση δεν φαίνεται να έχει την ικανότητα να πάρει τα κατάλληλα μέτρα πολιτικής για να αναστρέψει την καθοδική πορεία της ελληνικής οικονομίας.